

Hoofdstuk I Kiezers tussentijds opgeroepen

het Nederlandse volk als het meest vredelievende, hardwerkende, dappere en verstandige volk uit de bus. In vooruitstrevendheid moest het enkel de Amerikanen laten voorgaan (63% tegen 47%), in beheersing enkel de Britten (44% tegen 40%), terwijl de Amerikanen bovendien vrijgeviger waren (44% tegen 25%). Volgens 49% waren de Russen achterlijk en 31% noemde het Engelse volk verwaand. Volgens datzelfde onderzoek vond slechts 15% het Nederlandse volk verwaand, hetgeen door de uitslag allerminst bevestigd werd!

Op 12 mei richtte koningin Wilhelmina zich in een radio-toespraak tot het Nederlandse volk om haar troonsafstand aan te kondigen. Hoezeer de oorlogsjaren ook haar 'achtervolgden' in de zin van een diep-ingrijpende, wezenlijke ervaring, bleek uit de oproep: 'Wij moeten te zamen den geest overwinnen, die spreekt uit de handelingen en nalatigheden, welke in de jaren van oorlog en bezetting den weerstand hebben belemmerd en zelfs velen goeden Nederlanders het leven hebben gekost, en die ook thans nog in ons volk rondwaart (...)'.¹⁴ Ook deze aankondiging overviel de bevolking, hoewel al eerder 'de last van het klimmen der jaren', haar genoopt had tot een tijdelijke overdracht van haar bevoegdheden aan prinses-regentes Juliana. De luisteraars hoorden haar op indringende toon, zo vertrouwd uit de oorlogsjaren, manen tot eendracht: 'In dezen tijd van geweld en gevaar, sluit u nauw aaneen, eendracht en nog eens eendracht.' Dat vermaan kon niet voorkomen dat op 4 juni twaalf partijen hun kandidatenlijsten indielden voor de verkiezingen van de Tweede Kamer. Tien partijen deden in alle 18 kieskringen mee: KVP, PvdA, ARP, CHU, VVD, SGP, CPN, Middenstandspartij, Onafhankelijke Nationale Groep en de lijst-Welter.

De Katholieke Volkspartij

'Gezond gezin, gezond volk'

'Drie en dertig plus één'

'Weest één, - 'de klopp met de herdersstaf'

De partij en haar program

Tussen 1948 en onze tijd ligt bijna een halve eeuw. Daarin veranderde enorm veel. De politieke partijen hadden destijds een geheel andere functie in de samenleving. Zij vormden de politieke arm van een verzuild volksdeel, waarmee zij organisch verbonden waren. Om de verandering te illustreren, zal een ruim gebruik van citaten gemaakt worden. Deze citaten beogen recht te doen aan dat ondefinieerbaar eigene van die tijd. Dat eigene klinkt helder en met authentieke zeggingskracht door in de gebezigde taal en laat zich nauwelijks in typologieën of karakteristieken vatten. Wie dat probeert, zal steeds ervaren dat hij tijd-eigene nuances moet verwaarlozen en bovendien teveel referenties aan de eigen tijdgeest onwillekeurig maar onvermijdelijk vermengt met de authenticiteit van het verleden, welke daardoor in zijn weergave vertroebeld wordt.